

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; helyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, Erzsébettér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési fölhívás

a

„SZÉKELY HIRLAP“

1875. évi VII-ik évfolyamára.

Tartozkodunk ezúttal a hosszas fölhívás közzétételétől; e helyett egyszerűen lapunk hat éves multjára hivatkozunk, s meg vagyunk győződve, hogy egy vidéki lapnál ennyi idő elég indok, annak további föntartására.

Lapunk politikája kezdettől fogva Deák-párti volt; azon párt elveit vallottuk, mely létrehozta a kiegyezés művét, s czélul tűzte hazánkat a reformok — a belpolitika terén is regenerálni.

Ez volt nagy hazánkfia, s a melléje, mint hadvezér mellé tömörült többség politikája, s ennyiben voltunk és leszünk e párt harcosai.

Ezen elveket jövőre sem tagadjuk meg; rejtett gondolataink nincsenek, s nyíltan kimondjuk: hogy ez elvek létesítését tartjuk szemünk előtt és pedig minden áron, s inkább elválunk a többségtől, hogy sem azok következetes keresztülviteléről lemondjunk.

Liberálisok leszünk úgy föl, mint lefelé; a kormány és parlament egyes botlásait elnézni ép oly véteknak tartjuk, mint megakadályozni őket az üdvös munkálkodásban.

Kiváló figyelemmel leszünk a székely nép speciális érdekeire, s törekedni fogunk, hogy ez érdekek az intéző körökben is fölsímlertessenek.

Barátjai, testvérei leszünk más nyelvű és fajú polgártársainknak, de útjában állunk a lábra kapott magyarellenes üzemeknek, miket egyes szédelgők szítanak, a csendes s kenyerét tisztességes munkája által megszerző nép között.

Ez lesz politikai programmunk.

Lapunk jogi- és társadalmi iránya ismeretes; a jogi szemlében felölelünk minden érdekesebb jogi kérdést, s czélunk főleg gyakorlati adatokkal szolgálni a szakközönségnek; e rovatban lesz egyszersmind visszatükröződve a „Jogász-Egylet“ belélete és szellemi munkássága is.

Élénk figyelemmel kísérjük hazánk s főleg városunk társadalmi mozzanatait; azon leszünk, hogy városunk izolált elemeit, erőnktől kitelhetőleg egyesülés s egymáshoz közeledésre ébresszük.

Azt hisszük a rövidben foglaltak által kellőleg indokoltuk lapunk további fennállásának szükségességét, s meg vagyunk győződve, hogy a székely nép s annak derék fővárosa nem fogja elvonni pártolását a tiszta hazafiság e vállalatától.

M.-Vásárhelyt, 1874. december 15.

Kuti Albert,

ügyvéd s a „Sz. Hirlap“ felelős szerkesztője.

Előfizetési föltételek:

Jan.—decz. (egész évre) 6 frt — kr.

Jan.—jun. (félévre) 3 „ — „

Jan.—márcz. (negyedévre) 1 „ 50 „

Az előfizetési pénzek legezlszerűbben **postai utalvánnyal**, a „Székely Hirlap“ kiadóhivatalának a ref. főtanodai könyvnyomdába czimzendők, hol alólírt által a lap pontos kezeléséről gondoskodva van.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőnket, sziveskedjenek megrendeléseiket e hó végéig megtenni, hogy a szétküldésben fennakadás ne történjék.

E lap megjelenik ezután is hetenként kétszer és pedig: szerdán és szombaton a délelőtti órákban.

Maros-Vásárhelyt, 1874. decz. 15-én

teljes tisztelettel

Imreh Sándor,

ref. főtanodai nyomdász.

M.-Vásárhely, 1874. decz. 24-én.

Igazságszolgáltatásunk reformja, ha nem is óriási lépésekkel, de mégis csak halad. A bonyolult helyzet által engedett időszakokban még is csak tűnedeznek fel oly jelenségek, melyekből az előbbre törekvésnek nemcsak eszméje látszik, hanem bir azon sikerdús eredménnyel is, melyet valódi reformnak nevezhetünk.

A legújabb szentesített törvény az ügyvédi rendtartás, mely folyó hó 27-én kezdve már életbe lépik.

A törvénykezés terén ez intézkedés egy oly házagot töltött be, mely évek óta hangosan nyilvánította szükségességét, s ebből kifolyólag előállításának jogosultságát.

Az ügyvédi kar, mely alatt eddig az egyes ügyvédek szabályozatlan s egy helyen működő tömegét értették, nem birt azon testületi szellemmel, mely állásuk tekintélyét, szavuk befolyását azon mérvben biztosította volna, mely őket a társadalomban megilleti.

Most a kamarai rendszer, ha nem is a tökéletesség színvonalán, de mindenesetre elég garantiával bir arra nézve, hogy az ügyvédek az ösztömörülés által az igazságszolgáltatásnak egyik tényező és kiváló elemeit képezzék, mit fokoz azon nemes büszkeség érzete, hogy önállóságuk, függetlenségük e testületi szellem által még jobban biztosítva lesz.

S miután az ügyvédi rendtartás a kamara megalakítását életbeléptetése után azonnal megkezdeni rendelte, teljes reményünk lehet, hogy a jövő év első havában a rég várt rendszer, az óhajtott változás életbe lépik.

E haladással szemben azonban oly hiányai léteznek az igazságszolgáltatásnak, melyet a gyakorlati élet emberei minden nap elég hátrányai kell, hogy érezzenek, de azon segíteni csak egy út van, a kormány legyőzése a hiányok szükséges javítása felett.

Nem kívánunk azon ismert körülményekre reflectálni, mely annak drágasága ellen szól és felhozott; hisz látjuk, hogy államunk kellemetlen pénzügyi viszonyok közé jutott úgy, hogy ez irányban bármily alapos ellenvetés, bármily jogosult fellépés eredménytelenül maradna, megtörné a finánczialis érdek falain. De rá mutatni kívánunk azon főbb tényezőre, mely az igazságszolgáltatás gyorsaságában áll. Azon számtalan akadályok közül, melyek e téren előfordulni szoktak, mindenesetre ez a legfontosabb és ez a legkellemetlenebb. A gyorsaság hiánya gyakran a követelés elvesztésével, s a legtöbbszór tetemes kárral jár karöltve. Lehet, hogy ennek oka némelyek előtt azon téves nézetben rejlik, mintha az alkalmazott egyének nem bírnának talán a kellő képességgel, vagy szorgalommal. Ezt azonban leg-

nyiltabban czáfolja meg a működés évi kimutatója, mely a legvilágosabb jele volt eddig is annak, hogy hivatalnokaink átértve és átérve azon fontos helyzetet, mely államunk átalakulásával a még rendezetlen viszonyok közt fennáll, teljes erőfeszítéssel és fokozott szorgalommal igyekeztek állásukat betölteni. A baj más helyen van. Az erők alkalmazásának az egyes hivataloknál egyenlőtlen beosztásában. Ez is valahára fölismertett, minek jeleit látjuk a felsőbb bíróságoknál indokolatlanul alkalmazott feles számú fogalmazók áthelyezésében, s habár ez inkább pénzügyi művelet eredménye, de mindenesetre jótékonyan hat a helyesebb beosztás által az igazságszolgáltatásra is.

Jelenleg csak a telekkönyvi hivatalokra kívánjuk azonban vezetni a figyelmet. Most, midőn létezésünk kérdése a hitel kérdésével oly elváhatlan összefüggésben áll, midőn a telekkönyvekkel ismeretlen viszony oly számtalan beadványt eredményez a hivatalokhoz: talán, bátran kimondhatjuk, hogy e hivatalok vannak aránylag legjobban elhalmozva munkával és legkevésbé ellátva erővel.

Az e miatt származott lassúság óriási károkkal jár, melyet ugyan minden gyakorlati ember beláthat, s melyről más alkalommal is adatokat szolgáltatathatunk.

Jogi szemle.

Az alábbi sorokkal nem szándékom valamely vitás kérdést feltüntetni; de czélom azon eljárást eltérőrendőnek mondani ki, mely által a hitelező számtalan esetben követeléséből kijátszathatnak.

A tkrts. 61. §-a azt mondja ki, hogy valamely bejegyzvény azon időponttól veszi kezdetét, melyben az ez iránti kérvény (avagy megkeresvény) az iktató-hivatalba érkezett és ezen szabály alapítja meg a rangsorozatot, mely azon az elven alapszik, hogy: qui prior tempore, potior jure.

Ezen szabály alól csak is a hirdetményi határidő lejártá előtt bejelentett átkebelezések vétetnek ki, hol

zálogjogát a megnyert elsőbbséggel érvényesítheti a hitelező.

Nézetem szerint ezen szabály alól még egy kivételt lehetne tenni a végrehajtási zálogjogok tekintetében.

Adták elő magukat esetek, s ezután is adhatják elő még számosabbak, hogy a hitelező valamely jogérvényes bírói ítélet, vagy béke alapján a ptr. 346. §-a szerinti illetékes bíróságnál kielégítési végrehajtásért folyamodik alperes ingatlanaira, egyéb kielégítési vagyron hiányában.

Hitelező ezen kérvénye szabályszerűen ellátatik, sőt kézbesítetik is; de a ptr. 353. §-a szerint megkeresett dologi bírósághoz, illetve a ptr. 359. §. alapján megtalálendő telekkönyvi hatósághoz a megkeresvény bármely ok miatt később jut el; most, mivel a ptr. 361. §. kapcsolatban a tkrts. 61. §-ával a rangsorozatot meghatározza, egy, esetleg — a kérvény ellátása s ezen végzésnek a megkeresett hatósághoz jutása ideje alatt — közbe lépett harmadik személy elsőbbséget kell, hogy nyerjen a végrehajtást vezető hitelező előtt; van-e itt valóban azon elv híven követve: qui prior tempore, potior jure?

Nézetem szerint: nincs és nagyon kívánatos volna ép a közhitel fenntartása czéljából, hogy a végrehajtási zálogjog elsőbbségi ideje azon időponttól kezdődjék, mikor a végrehajtási kérvény a ptr. 346. §. szerinti illetékes bíróság iktató hivatalába érkezett: legkedvezőtlenebb esetben azon időtől, midőn azon kérvény bírósággal ellátatott.

Vetheti valaki ellen, hogy a hitelezőnek joga van a ptr. 338. §. szabályozta biztosítási eljárást bevezetni. Evel szemben azt mondom, hogy igen sok esetben, s mondhatni a legtöbbször a veszély valószínűsége ki nem mutatható, s ok nélkül kísértené meg ezt hitelező, mert a bíróság azt el nem rendelhetné; valamint a telekkönyvi előjegyzés is az okirat tartalmánál fogva lehetetlen, mert a tkrts. 63. és 88. §§-ai kelleiknek nem felel meg.

S bár ezen eljárás behozatala után is volna tere az adósnak hitelezőjét kijátszani, de ezen tér szorulna, s a jóhiszemű, de törvényt nem tudó hitelező nem játszathatná ki ép azon pillanatban, midőn azt hiszi, hogy követelését rövid idő alatt megkapja.

Bár e kérdés nem egészen ismeretlen, de a nyilvánosság előtti szellőztetést, úgy hiszem, hogy nagyon is megérdemli.

Egy majdnem mindennapi családi bűneset tárgyalatott közlelebről a fővárosi kir. törvényszék előtt.

A tényállás a következő: S. pancsovai kereskedő f. év aug. 24-én Diamant úrral, mint hitelezővel, olyforma egyezséget kötött, hogy 2136 frtnyi tartozása fejében három, 1875. január és február havában lejárandó váltót állított ki, a kelet idejének kitöltése nélkül. Midőn tehát Diamant úr a váltókat olyformaképen keltezte elő, hogy f. év szept. 15-én lejárnak tünnek föl és a mondott napon a váltók összegének erejéig biztosítási foglalás intéztetett S. pancsovai kereskedő ellen, a ki mostan váltóhamisítási és csalási vádat emelt Diamant ellen. A mai tárgyalás alkalmával Diamant ismételve arra hivatkozott, hogy közte és a nevezett kereskedő közt a váltó kiállításának alkalmával olyforma megállapodás történt, miszerint azon esetre, ha S. kereskedő hitelyviszonyai megingatva látszanak, neki azon joga lenne, a három váltót totézés szerint előkeltezni. Hogy ezen megállapodás történt, a mai tárgyalás alkalmával Rotter tanu is bebizonyította. Kossutányi kir. alügyész azonban a vádat fenntartotta, mert, nézete szerint, Diamant a váltó kellekét lényegesen sértő cselekvényt vitt végbe S. kárára, melyet a királyi alügyész annál inkább vél büntetendőnek, mert a pesti kereskedők közt az efféle váltókezelés mindennapi dologgá vált. Ezen indítványhoz dr. Goldstein József panaszos képviselője is csatlakozott. Dr. Spitz, Diamant védője, kifejti azonban, hogy Diamant cselekményében mind a hamisítás, mind a károsítási szándék hiányzik, minthogy ez csak is a közte és panaszos közti megállapodás értelmében járt el. A törvényszék ezen indokokat magáévá tévén, Diamant Samut fölmentette. A kir. ügyész felebbezett.

Kíváncsisággal várjuk ez ügyben a kir. tábla ítéletét, mert az ilyenü váltó-geschäftelések nálunk a vidéken is nagy divatban van, s ha a másodbíróság kimondaná — mint hisszük — ezen a váltó lényegével össze nem egyeztethető eljárás feletti roszaló nézetét, s egy kis kriminálitást találna az ily önkényes eljárásokban, mindjárt ritkulnának a par force sokszor minden alap nélkül s közvetlen a biztosítási végrehajtással indított perek.

A súlyok- és mértékekről.

Ha szükséges valahol az eszmék kicserélése, akkor ezt bizonyára az anyagi érdekek megfigyelésétől eltagadni nem lehet.

TÁRCZA.

Maros-Vásárhelyt, 1874. dec. 24.

(Karácson éjszakája.)

Milyen is lehet nálunk a karácson szombatjának estéje, a karácson éjszakája? Én azt hiszem, hogy szegénynek, gazdagnak csak olyan, mint másutt; egyiknek szomorubb, csöndesebb, másiknak vigabb, zajosabb az ünnepnél. Többen állítják, hogy az ünnepek azért legkedvesebbek, mert ünnep szombatja előzi meg őket, ez utóbbiak közt pedig legkellemesebb épen karácson szombatja.

Néha fergeteges, máskor csillagos, néha meg csillogtalan csöndes sötétség; az utczalámpák, mintha apró tolvajlámpások volnának, ovakodva terjesztik fényüket. A házak ablakai is levilágitanak az utcára, hol egy-egy békés polgár siet a kedves családi, vagy más körbe, élvezni a régen várt est örömeit. A mint egyik-másik korcsma ajtaja megnyílik, vig zeneszó, pohárcsengés, mulatozók zaja tör elő egy pillanatra, azután az ajtó becsapódik, ismét csönd lesz. Majd távolról jövő énekhang üti meg füleinket, később imitt-amott kis bolygó tüzecekét látunk, a mint az utca hosszában szélleiben járnak, meg-megállnak; azután innen is, amonnan is egy pár éneklő gyermekhang hallszik, néha egyszerre félbeszakad, a bolygó fény megint elindul, s halad odább. Ezek a karácsonyest fénylő csillagai, melyek fényvel, hanggal hirdetik, hogy ma születik meg a kis Jézuska.

Kissé távolabbról egy nagyobb fény közelit, a mint tisztábban kivehetjük, egy szépen, színes papírból összeraggatott, belülről gyertyákkal kivilágított kéttornyos templomot látunk, körülette báránybőr-bundás, görbebotos, papírkoronás, kardos gyermekesort; a kis csoport tagjai épen a fölött tanakodnak, hogy hova kellene bemenni, — meg is állanak egy perczre, míg a vezetőnek döntő határozata következtében jobbra fordulnak, s

egy csinos ház kapuja előtt állanak meg, ketten kiyálnak a csoportból s aval a szándékkal, hogy a háziak engedélyét kikérjék a többiek belépésére, elszóntan nyitnak a szobába. Ezek a karácsonest kis színművészei: a betlehemesek.

A szoba szépen ki van világítva; egy nagy asztalnak mind a négy szögletére szép kandelaberek vannak helyezve; az asztal négy oldalánál székeken, fauteuileken komoly arcu öreg és fiatal urak ülnek, kezükben apró képecskék vannak, melyekben, úgy látszik, nagyon gyönyörködnek, sőt néha meglepésnek azzal, ha egyiknek vagy másiknak csak a szélét látják. Keveset beszélnek, alkalmasint a szerint, a mint a kezükben tartott kép inkább, vagy kevésbé tetszik; az asztal közepébe bankjegyeket raknak, melyeket néha egyik, néha másik húz maga elébe, — alkalmasint azért, mert neki a többiek-nél sokkal szebb képecskéi vannak.

A mint a két gyerek szóra nyitja ajkait, egy öreg ur is épen akkor szólal meg: „herausz!“ A két fiu öszszenéz, alkalmasint nem értik ezt a hirtelen jött választ, hanem azért még is megfordulnak és elmennek.

Oda bent nagyon „csönde“-sen mulatnak.

A karácsonest kis vándorszintársasága — mely egyéb requisitumain kívül még a színházat is magával hordja — reményteljes resignatióval folytatja útját. Egy szép házacsának fényben mosolygó ablakai olyan hivatgatóan világítanak le a kis csapatra, hogy a két követ minden előleges tanácskozást mellőzván, egész bizalommal nyit be a szobába. Egy nagy asztal mellett sokan, sokan ülnek, nők is férfiak is, épen a vacsora végén járnak már; az asztalon tányérok, poharak, félig kiürült és tele borosüvegek vannak szétszórva. A jelenlévők mindenikének arca sugárzik a jókedvtől, egyszerre beszélnek mindnyájan, még is megértik egymást. Ekkor egy magas, szikár, őszbe vegyült, rózsapiros arcu, ugyanolyan orru férfi emelkedik fel üléséből, telt poharát úgy tartván kezében, hogy mellényének legfelső gombjával épen egy vonalba esik. Szemeit körül jártatja az egész asz-

tal vendégségén, melyből egy fiatal, nagyon szőke, lecsüngő haju és bajszu, tétovázó szemű ifju egy tekintetre teljesen átértvén szándékát az öreg urnak (ki akkor épen torkát köszörülte) pinczekongás-szerű hangján felszólalt:

— Halljuk; Pista bácsi ismét beszélni akar!

— Halljuk! Halljuunk!

— Uram, uram, Pozdorjási uram, szállok az urra!

Pozdorjási uram, ki a szónoktól épen a hetedik szomszéd, jobb kezével üstökén simit egyet, a ballal mellényét húzza le, azután orrát mutató és hüvely-ujjával megsimogatván, illendő választ ad:

— M. M! nono! Allok, állok elébe!

A társaság zaja egészen lecsillapul.

— Tudva vagyon, hogy mikor a teremő Uristen Ádám apánkat a paradicsom kertjébe belyezte...

És a báránybőr-bundás két fiu, ki az ajtó mellett az inént megállott?... A két fiu várakozik; mindjárt vége lesz a dictiónak, mindjárt ők is szólhatnak. Hanem a sok közbeszólás, a szónok lassúsága, sok ismétlése nagyon megnyújtotta a pohárköszöntést; az a szőke fiatal ember szomszédjaival már háromszor is kiüríté poharát, mióta Pista bácsi beszél; de említett bőbeszédű úr még csak odáig érkezett toasztjában, hogy: „mindezekből kivilágosodik...”

A pohárköszöntés nagysokára véget ért, zajos éljenekkel fogadtatott, s a zaj még le sem csillapult s már Pozdorjási úr áll fenn, hogy ajkait szólásra nyissa; ő is reászállott egyik urambátyámra, s így aztán a folytonos szállongásnak oly hosszú sora indult, hogy a két fiu sehogy sem jutott szóhoz.

Itt igen zajosan mulatnak.

A kivilágított csillagok és templomocskák csak barangolnak tovább az utcákon; ily kudarcok csökkentik a kis vándortársaság erélyét s a két követ alig tudja magát elhatározni, hogy egy szép nagy házba bemenjen s bebocsátást kérjen lakóitól. Ott elfogadják őket, be is mennek mindnyájan, mindenestől, a színházat elhelyezik két egymás mellé állított széken s megkezdődik az előadás.

Rendezett államban, a közös jóllét meghonosítása képezi az állampolgárok főgondját, mert a nemzeti nagyság és hatalom ez által van feltételezve, a jóllétnek pedig első biztosítéka az, ha anyagi érdekeinkre nem sajnáljuk a szükséges és folytonos figyelmet.

A jövő év leteltével már törvény által kötelezőleg a metermérték leendő a mi súly- és hossz mértékünk; előrebocsátottak után hisszük tehát, hogy nem fölösleges dolgot cselekszünk, a midőn eszmecserél a súlyok és mértékekről rövid tanulmányozásunkat a következőkben előadjuk:

És pedig kezdjük a régieknél.

Ezek a különböző hosszúságok felméréséhez szükséges mértéket, az emberi testről vették és így származott hazánkban a hüvelyk, láb, öl stb.; a rómaiaknál a pollex, digitas és pes. Tették pedig ezt a régiek azért mert kényelmes dolog volt valamely tárgyal, olyannal mérni, a mi azonos mértékűvel volt állhatott, így a legrövidebb hossz mértéknek használták régen a lábot, melyet egymás elébe téve számlálták a távolságot, midőn pedig ezen eljárást igen hosszadalmasnak találták, reá jöttek arra, hogy a kétfelől vízszintesen kiterjesztett karral, a középujunkt végétől a másik középuj végéig egy ölnyt is lehet mérni és így származott az ölmérték.

Azonban már a régiek is eljutottak csakhamar oda, hogy belátták, miszerint az ilyeszerű mérték nagyon is egyenlőtlen, mert ép szemökkel észrevehék, hogy az emberek egyenként nagyon is különböznek egymástól, a minthogy valóban egyik nagyobb, másik kisebb termetű és így a mértékek hosszúsága nagyon is változhatott és nem volt egyenlőnek vehető; azért a mértékeket törvény által kezdték meghatározni, melyszerint a rendtelenségnek eleje vétetett, azonban ez által, minden országban külön mértékrendszer állott be, melyet egy hallandó aligha képes megismerni és betanulni.

Innen származhatott tehát már a régieknél. de innen származott az ujkorban is ama törekvés, mely a mértékek egyenlővé tételét, a közérdek szempontjából céljául tűzte ki, sőt az újabb kor még annyival tovább is haladott, a mennyiben nem elégedett meg a val, hogy biztos mértékrendszert létesítsen, hanem gondos figyelmet még azon nem csekély feladat megoldására is vezette, hogy mennyiben kivihető az ür- hossz- és súly- mértékeket is egymáshoz arányosítsa, e mellett a számiás könnyebbségét a tizedrendszer alkalmazásával elősegítette.

A nagy szoba közepén apró gyertyákkal, aranyos díóval, csecsebecsékkel megrakott karácsonfa áll; egy kis lány, ölében bábujával ott ül a kis templom előtt s úgy látszik, hogy azokért a tehérbe öltöztetett angyalokért, melyek örömkben a Jézuska jászla előtt tánczolnak, szívesen oda adná hajás bábuját. Egy kis fiú oda hagyott puskát, kardot, csákót s most majd elnyeli szemével Herodes királyt, ki meg akarja ölni a kis Jézuskát; Veres vitézt, ki Herodes nyakát hőiesen szeli le; a részeges harangozót, ki alig találja meg a harang kötelét; a papot, ki tréfásan elpredikálja Herodest; az ördögöket, melyek elviszik; s végül a turkást, mely sehogy sem tud pénzzel jól lakni.

A család idősebb tagjainak tekintete az ifjabbakon függ, s azt hisszük, hogy az a tekintet — az imént láttaknál csöndesebb, nyugodtabb örömöket tükröz vissza.

Hanem, az öröm angyalai nem látogatnak be minden hova, a setét, komor ablakok házát nem keresik föl, annak lakói maguk keresik majd föl a vigaszt; fennvirasztanak, talán várják az éjféli harangszót.

Milyen sok különféle hangja van ennek az éjféli harangnak. A bánatosok vigaszt, a reménytelenek reményt, a csüggedők bátorítást, a boldogok és gondtalanok talán időtöltést keresnek benne — talán meg is találják.

Karácson éjjelén majd minden templom egyformán néz ki; a setét tömegből alig látszik egyéb, mint a nyitott ajtón kijövő halvány világosság s a sok bemenő, ide-oda mozgó alak, benépesítvén a templom belsejét. Odabenn fölzendül az ájtatos ének, a hivek ajkáról párafelhő száll fel a hideg légbe; abban a párafelhőben lehet sok bánat, sok csüggedés, sok fájdalom, melynek helyét a megennyülés foglalja el a szívekben.

A boldogok és gondtalanok, kik talán időtöltésből mentek oda: egy kissoz megdermednek a hidegben s a vigasztalást templomozás után keresik egy jó meleg szobában, egy findza thea mellett.

Ilyen nálunk a karácsony éjszakája.

Ezen törekvés eredménye képen lett a metermérték rendszere megállapítva, melyről alább fogunk szólni.

A törvény és gyakorlat által leginkább elfogadott eddigi hossz mértékek közül, a nagy világban háromféle mérték volt ismeretes.

A első az ugynevezett „Pied du Roi“ francia láb volt, melynek eredetije vasból állandóan volt Párisban a Chatelethez erősítve. Egy ilyen párisi láb, 12 hüvelykre (Puces,) egy hüvelyk 12 vonalra és egy vonal 10 részre volt osztva, tehát az egész párisi láb 1440 részre volt osztva.

A második volt a londoni angol láb, mely 12 hüvelykre és minden hüvelyk 10 vonalra és minden vonal 10 részre, tehát 1200 részre volt osztva.

A harmadik a rhenusi német láb, mely hasonlólag hüvelyk és vonalokra osztott, de kisebb, mint a párisi és nagyobb, mint a londoni úgy, hogy 27 francia láb 28 rajnai lábot és 67 rajnai 69 angol lábot tett.

A midőn a párisi láb 1440 vonalra volt osztva, az angolból 1355 ily vonalnak felett meg és midőn az angol láb 1200 vonalra osztott, a párisi láb 1275 ily vonalnak és a rajnai 1232 vonalnak felett meg és továbbá, midőn a rajnai 1200 vonalra lett volna osztva, evel szemben a párisi 1242 hasonló vonalból, az angol pedig 1169 vonalból állott volna elő.

A mi a különböző hossz mértékek összehasonlítását illeti, ez leginkább a francia lábhoz alkalmaztatott, melynek 1440 vonala, az amsterdami lábón 1263-nak felett meg, berlini lábón 1373-nak, a brüsseli lábón 1290-nek, dresdai lábón 1255-nek, a florencziu 1100-nak, hamburgin 1270-nek, a liszabonin 1388-nak, a mailandin 2166-nak, Münchenben 1280-nak, Nápolyban 1169-nek, Piemontban 2304-nek, Prágában 2348-nak, Oroszországban 1550-nek, Bécsben 1420-nak.

Gyártás József.

(Folytatása következik.)

A maros-vásárhelyi székely leány-árvaház decz. 13-án tartott első nyilvános nagy gyűlésén felolvasott titkári jelentés.

(Folytatása és vége.)

Erre fedezetül szolgálnak a fenn említett alapítványoknak kamatai és a kitett rendkívüli és változó jövedelmek, összesen 1287 frt 92 kr, mely bevételt a kiadással összehasonlítva: 688 frt többlet kiadás mutatkozik.

Itt meg kell említenem azt, hogy a magas kormánytól ezen intézet számára a bizottság 600 frt évi segélyt kért utalványoztatni, mit — ez árva-intézet ügyét melegen pártoló és felkaroló ügybarát — mlgos Filep Albert kir. tanácsos és tanfelügyelő úr közreműködése folytán az 1874. és 1875 dik évi folyamra az intézet megnyerni szerencsés volt.

Megemlítem továbbá, hogy ezen szab. kir. város képviselő-bizottsága is meleg érdekltségét nyilvánította az által, hogy ezen intézetnek a város tulajdonát képező ugynevezett „alsó postarétből“ 20 ölnyi széles és 10 ölnyi hosszú földterületet kegyeskedett ajándékozni.

Az árvaház ideigl. bizottsága, midőn ezen ajándékozott földterületért köszönetének kifejezést adott volna, kinyilvánította azon óhaját: vajha a t. képviselőtestület az említett földterület helyett — mivel az árvaház egy leendő építéshez, több okok miatt, foghatni nem remél — évenkénti segélyt alapítana meg Ezen kérésre nyert válasz szavaiban bizván, mely szerint e szab. kir. város képviselőtestülete az árva-leányház évi kiadásainak fedezéséhez járulni nem idegen, felállítás után kimutatandó szükségleteihez képest, egy újabb kérvény nyulatott be, évi 300 frt házber és 12 öl fa adományozása iránt.

Ezen legutóbbi kérelmünk kevés napokkal ez előtt nyújtatván be, választ nyerni szerencsések még nem lehetünk; de biztosan reméljük, mikép ez egy oly anyagi jövedelmekkel bíró városnak, mint M. Vásárhely, oly csekély áldozat, mikép azon tudat, hogy ezen adományával egy pár szerencsétlen árva sorsát enyhíti, bőven jutalmazandja meg e város képviselőtestülete emberiség-szerető érzületének ez adományozás megszavazásában részvételét.

T. közgyűlés! A játékonyság a társadalom közügye, közös kötelessége, mely nem ismer felekezeti, nemzeti-ségi és rangkülönbséget. E tény valóságát ez ügy iránt érdeklődők belátták, s a kitűzött cél iránt lelkesülve, tömegesen járultak adományaikkal, meghozva áldozatát kiki tehetsége szerint. Titkári jelentésnek messze túl haladná körét, ha mindazon egyesekről megemlékezni

akarnék, kik áldozataikkal az árva-leányház felállítását elősegítették. Erdély- és magyarhoni lapjaink hasábjain minden egyes adakozónak neve fel lön említve, s itt e perczben könyveink a megtekinteni kívánóknak nyitva állanak; ámde, t. közgyűlés, volt alkalmunk a felebaráti szeretet oly magasztos nyilatkozataival találkozhatni, melyeket említetlenül hagynom nem lehet. Első helyen orvostudor Dimény Farkas úrnak kell az árvaházi-bizottság nevében hálás köszönetet mondanom, azon buzgó lelkiismeretes fáradozásaiért, melylyel az árvaházban előforduló beteg gyermekeket gyógyítani, szenvedéseiket enyhíteni — csupán emberbaráti érzelmektől indítatva — mindenkor sietett.

Hasonló magasztos érzülettől vezéreltetve azon helyi két derék polgár is, kiknek egyike: Gábor János pénzbeli adományai mellett hetenként $\frac{1}{2}$ kupa sót; másodika: mészáros Makrai Lajos a húsnak fontját 1 krral az árvaház részére mindenkor olcsóbban adni ígérte, megkönnyíteni óhajtván ez által önkéntesen az árvaház fenntartását, kevesbiteni annak kiadásait.

T. közgyűlés! Az elvetett mag már kikelt, a nővény csak ápolásra vár! fogadjuk örömmel a csekély jótéteményeket is, mert bármily kicsiny adományban a könyörületes szív érzelme nyilvánul s az emberiség iránti szeretet beszél.

Ezek után, részemről, még csak az marad hátra, hogy ideiglenes titkári állásomról, melylyel a bizottság megtisztelt, lemondjak; de mielőtt ezt a kezemnél levő összes iratoknak és jegyzőkönyveknek ezen asztalra leendő letételével, megtenném, engedje meg a tisztelt bizottság, hogy az eddig felmutatott eredményekért őszinte köszönetemet nyilvánítsam az igen tisztelt elnökönek, a ki lankadatlan buzgalommal, egyszerűséggel és fáradsággal működött közre a cél kivitelére, megkönnyítvén titkári teendőimet: szóval és tettel; engedje meg a t. bizottság, hogy köszönetemet nyilvánítsam a bennem vetett megtisztelő bizalomért mindazoknak, kik e nemes cél létrehozására oly sikeres buzgóságot fejtettek ki; engedje meg a t. bizottság, hogy hálás köszönetemet nyilvánítsam az ajándékozóknak és az annyi érdekltséget tanúsító közönségnek, hogy közreműködött azon intézet létrehozására, melynek homlokzatán ezen felirat olvasható:

„A székelyföldi leány-árvaház és nevelő-intézet.“

K ü l f ö l d.

E hó 19-én gr. Arnim ügyében a 10 fv terjedelmű ítélet kihirdettetett. Gróf Arnim az okiratsikkasztás vádjára alól fölmentetett, azonban a Munckel ügyvéd által utóbb beadott okiratok jogszerűtlen eltartóztatása miatt a birodalmi büntetőtörvénykönyv 133. czikke alapján hibásnak nyilvánított és három havi fogságra ítéltetett, melybe az egy havi vizsgálati fogság be fog számíttatni.

Gróf Arnim gyengélkedő állapota miatt az ítélet kihirdetésére kitűzött időben nem jelent volt meg. Csak fia és Munckel ügyvéd volt jelen. A törvényszék azonban gr. Arnim megjelenését kívánta, mi ha nem lehetséges a kihirdetés el fogna napoltatni. Végre Munckel kérésére a gróf, gyengélkedése daczára, megjelent.

Ugyancsak berlini hírek szerint paderboni püspök, Martin, az ellene hivatalbóli elmozdítás iránt emelt vád tárgyalására január 5-ére a berlini egyházi bíróság eléjébe idéztetett.

Majunke képviselő elfogatása alkalmából a német birodalmi gyűlés elfogadta Hoverbeck képviselő indítványát, hogy a birodalmi gyűlés méltóságának megőrzése tekintetéből szükséges, miszerint kimondassék törvényhozásilag az, hogy országgyűlési képviselő ne fogathassék el. Bismark herceg a birod. gyűlésen határozatában bizalmatlansági szavazatot látván — beadta lemondását, azonban a krízis már szerencsésen elhárított.

Bismark hercegnek bizalom szavaztatott s megmaradt állásában.

Párisból 19-ről írják, hogy a balközép elhatározta, miszerint a senatus felállítására szavaz, ha a szervezeti törvények nem terjesztetnek elő.

Bécsből 19-ről az a hír jött, hogy a magyar keleti vasút elsőbbségi szelvényei nagy mennyiségben meghamisítottak s e miatt Veiss Gyula, Springer Róza és Deutsch Adolf elfogattak.

Hirrovat.

— A királyi udvar a karácsonyi szent ünnepeket Gödöllőn tölti. Az új év előestéjén ő Felségük a fővárosba költöznek s körülbelül január 20-áig maradnak ott. Ugy hírlik ez idő alatt két udvari bál lesz, melyre Bécsből is több előkelő vendéget várnak.

— **Önként jelentkezett váltóhamisító.** Báró Barkóczy Pál, ki váltóhamisítás miatt nyomoztatott, önként jelentette magát a fővárosi törvényszéknél.

— **Vajna Gáspár** kir. táblai segédfogalmazó, a dévai kir. járásbíróshoz albiróvá neveztetett ki.

— A székely leány-árvaházi bizottság több tagja gyűjtőget az árvák számára új évben kiosztandó ajándékot. Az illetők e nemes tette bizonyára nem szorul dicséret nyilatkozatra.

— A zene-egylet szorgalmasan tanul és halad napról-napra. Szakértők közeli kilátásba helyezik az egyelet megerősödését, s hiszik, hogy az mielőbb nyilvánosan is fölléphet. Bár valószínű.

— **Elismerést érdemel.** A m. vásárhelyi kir. törvényszék decz. 9-ki nyilvános ülésében 75 érdemleges ítélet és végzés hozott; eclairans bizonyítéka annak, hogy bíránk, kik mellett fogalmazó egyetlen egy sincs, milj, teljes odaadás és szorgalommal töltik be hivatásukat.

— **Küküllőmegyében** a központi választmány megválasztása a Deák-párt előnyére ütött ki.

— A „Magyarország és a Nagyvilág“ 51-dik számának tartalma: Képek: Román Miron. — Gödöllő sport-napok. — A budapesti központi távirda-állomás. — A kakasülön. Szöveg: Román Miron. — Gödöllői sport-napok. — A budapesti központi távirda-állomás. — A kakasülön. — A kendőzésről. (Balog Tihamér.) — A fővárosból. (Porzó.) — A nyári fürdőből. (Halász Ignác.) — Különlék. — Sakkfeladvány. — Betűtalány. — Szerkesztői üzenetek. — Előfizetési-ár: Negyedévre 2 frt 50 kr. Évenként 2 díszes jutalomkép. — Az 1874 i évfolyam eddig megjelent számai még kaphatók.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1874-dik évi decz. 21-én és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő

(Folytatása és vége)

Stoyka Antal k. t. r. b. által.

Barta Lázár s társai tolvajság, Zavoján Lázár emberölés, Lengyel Dionisie s társai súlyos testisértés, Rengetián Nicolai rablás, Hundrea Achimu gyilkosság, Neamtii Vaszilie testisértés, Lepedatu Juon testisértés, Gerontia Nicolai tulajdon birtanság, Klein József s neje becsületsértés, Jakab Mihály becsületsértés, Kristóff Ferenczné becsületsértés, Megyesfalvi József becsületsértés, Kalburean Ilie s t. becsületsértés, Péter Julianna tulajdon birtanság, Mária lui Juon Racutiu könnyű testisértés, Fazakas György lopás, Kecze Tódor s társai lopás és testisértés, Zeides Pál becsületsértés, Kotoiu Mániu Petru K. testisértés, Inachia Samoilla tulajdon birtanság, Muntean Juon s t. K. testisértés, Coroiu Szimion becsületsértés iránti bűnügyök.

Gruz István k. t. r. b. által.

Csokán Nicolai súlyos testisértés, Benke Zsigmond rágalmozás, Kósa András emberölés, Korron Mihály súlyos tests., Boldor Juon család, Tomi Miklós lopás, Komsa Moiseze testibiztonság, Flesár Flora testisértés, Duma Dumitru testisértés, Rusz Iváno testisértés iránti bűnügyök.

Mégay Ferencz k. t. p. b. által.

Kretiu George s társai rablógyilkosság, Irímie Vaszilie s társai tolvajság, Fodor Bálint család, Liess Gábor s társai tolvajság, Kassai Dániel vallásbáborítás, Visu Niculai s társai közintézetek, s közhivatal, Bircsán Nicolai közintézetek, Dumitru Ilie becsület biztonság, Véber Johán testibiztonság, Stroja Juon becsületbiztonság, Barta Antal becsületbiztonság, László Eerenczné közintézetek, Jankis Juon s társai tulajdon biztonság, Mondok Achim testibiztonság, Gocza Ilia lui Simion testi biztonság, Dregus Magda becsületsértés iránti bűnügyök.

Dr. Dózsa Miklós k. t. r. b. által.

Széplakán Mária gyújtás, Lőrincz Gergely sikkasztás, Springer Samu s t. lopás, Butilla István tolvajság, Kellson Sámuel közérköcsiség, Kalián Juon becsületbiztonság, Siklódi Ágnes becsületbiztonság, Stoicu Juon s társai testi bizton ág, Izzekutz Antal becsületbiztonság,

Gergely Imréné s t. becsületbiztonság, Biró Ignác testi biztonság, Jakab Márton becsületbiztonság, Czeglégi Károlyné becsületbiztonság, Bastea Miklós vagyon biztonság, Fenk János vagyonbiztonság iránti bűnügyök.

IV. Tanács urbéri ügyekben.

Antalfy Gábor k. t. r. b. által.

A kir. kincstár a negyerfalvi volt urbéreszek e. erdő szabályozás, b. Bornemissza Sándor örökössei Ripán Ilianna lui Flora özvegye e. majorsági fekvőségek, gr. Andrási Gyula s érdektársai kis-fenesi volt urbéreszek e. erdőszabályozásért, Brassó város közönsége Tatrang Zajzon és Purkorecz községek e. erdő és legelő elkülönítése, ugyanazon város Bácsfalu Türkös és Csernáthfalu községek e. legelő elkülönítése, a Haru volt ns. birtokosság az oda-való volt urbéreszek e. határtagositás és legelő elkülönítés iránti perük.

Popovics Servián k. t. r. b. által.

Dózsa István és társa Biró Anna s t. e. több fekvők urb. term., Csala Jónás Szombatfalvi Józsefné ellen egy urb. állomány, Kolozsvári János Leszlán Vonu e. egy major állomány, simontelki közhelyek szabályozása, Czelukán Simion Mihály Ferencz s társai e. egy urb. állomány, Szabó Ilka Mihály Ferencz s társai e. egy urb. állomány, Czogoj József István Pünkösti Mózes ellen egy urb. állomány, Czogoj József István Pünkösti Mózes e. egy urb. állomány, Orbán György Pünkösti Mózes e. egy urb. állomány, Orbán György Pünkösti Mózes e. egy urb. állomány iránti perük.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Főmunkatárs:

DOBAI ALBERT.

(80)

(3—3)

Meghívás rendkívüli közgyűlésre.

Az erdélyi kereskedelmi- és Hitelbank részvényesei az 1875. évi január hó 5-én délelőtt 11 órakor a bank helyiségébe tartandó **rendkívüli közgyűlésre** tisztelettel meghívotnak.

Ezen közgyűlés tárgya:

A folyó hó 15-én tartott rendkívüli közgyűlés által elnapolt egyetlen tárgy: a lemondott választmányi tagok helyett újak választása.

Egyszersmind közhirrre tétetik, hogy az 1873. márczius 25-én tartott rendes közgyűlés által megállapított alapszabályi módosítások a nagy méltóságú magyar királyi földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium által folyó év október 11-én 17650. szám alatt bemutatási záradékkal ellátatván, ezen rendkívüli közgyűlésen már a tegnapi napon tartott rendkívüli közgyűlés határozata szerint irányadók lesznek.

A módosított alapszabályoknak a részvények letétele és a szavazásra vonatkozó következő §§-ai közhirrre tétetnek.

40. §. A társaság közgyűlései nyilvánosak, azokban minden részvény egy-egy szavazatra jogosít.

49. §. A közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazottjaik által résztvenni szándékozó részvényesek kötelesek 3 nappal a közgyűlés előtt részvényeiket (illetőleg elismervényeiket) a társaság pénztáránál innen nyelendő térítvény és beléptijegy mellett letenni.

További alapszabályi módosítások iránti tájékoztató végett a módosított alapszabályok példányait a részvényesek a bank irodájában átvehetik, vagy levélbeli megkeresés folytán az nekik meg fog küldetni.

Maros-Vásárhelyt, 1874. decz. 16-án.

A választmány.

(81)

Butor-eladási hirdetmény.

1—3

Maros-Vásárhelyt a Görög-ház felső emeletén egy egész új garnitúr federes butor s több más házi butorok, ugyszintén konyha eszközök szabadkézből eladók. Értekezhetni ugyanott tulajdonos dr. Márkus Sámuel abbi urral.

Vizsgálatok meg mindent, s tartásuk meg a jót!

(66)

(11—24)

Számtalan esetekben jónak bizonyult s orvosi tekintélyek és magánosak tanusítványai által kitüntetett gyógyszerek.

Dr. Miller móhnyóvénnyedve.

Leghathatósb szer köhögés, mellhurut, nátha, nyálkasság, rekedtség, kezdődő tüdővész, s a gyermekek számarhurutja ellen; ezer meg ezer esetben bebizonyulva. — Egy eredeti üveg tegyely ára, használati utasítással 3 nyelven 50 kr. o. é.

Miller óvbalzsama görcsök ellen.

Törvényes vegytani elemzés szerint 1868. ápril 8-ról a növényország leghasznosabb neimeiből a legszorgalmasabban készítve, erősítő és üdítő hatásánál fogva messzire kitűnőleg ismerve a gyomor és végbél nyálkassága, emésztéshiány, gyomorgyengeség, görcsös gyomorbaj, vérhas, puffadás és kólika-fájdalmak ellen. Ezenkívül leghathatósb és legerősebb szer hosszas és kimerítő betegségek ellen. Egy nagy üveg ára 1 frt 50 kr., kisebb üvegé 80 kr.

Valódi minőségben a következő raktárakban kapható: Maros-Vásárhelyt Bucher M. kereskedőnél, Aradon Tones és társánál, ugy Prener W.-nél, Balasfalván Schissel. K. gyógyszerésznél, Beszterezén Kelp F.-nél, Baróthon Libitzky M. gyógyszerésznél, Szászvároson Rekert gyógy., Gyulafehérvárt Fröhlich Gyula gyógyszerésznél, Csikszederán Leicht F.-nél, Fogarason Steinburg I.-nél, Gy.-Ditrón Szathmári I.-nél, Gy.-Szt-Miklóson Fröhlich F.-nél, Brassóban Jekelius Nándor, Kugler Ede, Száva gyógyszerészek és Galtz G. kereskedőnél, K.-Vásárhelyt Lukács F.-nél, Kolozsvárt Binder K. gyógyszerésznél, Kovásznán Mehlik és Imre, Medgyesen Hinz A. gyógyszerésznél, Szász-Régenben Dietrich S.-nál, S.-Szt-Györgyön Csuttag és társánál, Segesvárt Teutsch I. B., Szamos-Ujvárt Csasz J.-nél, Temesvárt Wessely M.-nél és I. Peiher gyógyszerésznél, Abrudbányán M. Vlád gyógyszerésznél.

Használati utasítás mindegyik szerhez három nyelven.

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt ev. ref. főiskola gyorssajtóján 1874.